

az Országos Meteorológiai Szolgálat elnökének

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Engedje meg, hogy tájékoztassam arról, hogy az Országos Meteorológiai Szolgálat adatkezelésével kapcsolatban részben lezártam a vizsgálatot. Mellékelten megküldöm Önnek a panaszosnak írt levelem másolatát, valamint az ügyben a pénzügyminiszterhez címzett megkeresésemet.

Budapest, 2005. január

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila

Ügyszám: 1584/A/2004-3.

[...] úrnak

Tisztelt [...]!

Beadványát, melyben az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) közérdekű adatkezelési gyakorlatát kifogásolta, kivizsgáltam, és az alábbiakról tájékoztatom:

1. Beadványának első részében Ön azt kifogásolta, hogy az OMSZ a meteorológiai radar- és műholdképeket csupán hat óránként teszi közzé internetes honlapján, és még azt is 1-2 órás késéssel. Álláspontja szerint a közérdekű adatokat a "legrövidebb időn belül elérhetővé kell tenni mindenki számára. Ennek eszköze napjainkban az internet."

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) a közérdekű adatok nyilvánosságának biztosítására kétféle eljárást tesz lehetővé. Az egyik, amikor a megkeresett szerv kérelemre szolgáltatja az adatokat, a másik, amikor egyedi adatkérés nélkül az adatkezelő szerv szóban, írásban, elektronikus úton közzéteszi azokat. Ez utóbbival kapcsolatban az Avtv. csupán a következőt tartalmazza:

"19. § (1) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy (a továbbiakban együtt: szerv) a feladatkörébe tartozó ügyekben - így különösen az állami és önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az állami és önkormányzati vagyon kezelésére, a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és -személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan - köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását.

(2) Az (1) bekezdésben említett szervek rendszeresen közzé- vagy más módon hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb - így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó - adatokat. E szervek hatáskörében eljáró személyek neve, beosztása vagy besorolása és munkaköre - ha törvény másként nem rendelkezik - bárki számára hozzáférhető, nyilvános adat. A tájékoztatás módját, a vonatkozó adatok körét jogszabály is megállapíthatja."

Az Avtv. ezen általános szabályán túl számos jogszabály ír elő közérdekű adatokat kezelő szervek számára - kérelem nélküli - közzétételi kötelezettséget. Az Országos Meteorológiai Szolgálat, valamint elnöke feladat- és hatásköréről szóló 12/1992. (IV. 23.) KTM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2. § (1) bekezdés b) pontjának 3. francia bekezdése értelmében a Szolgálat "tájékoztatást ad a légköri folyamatok állandó nyomon követéséről, az élet- és vagyonbiztonságot, valamint a mezőgazdaságot szolgáló intézkedések meghozatalához, különös tekintettel a szélsőséges időjárás okozta szükséghelyzetekre és környezeti katasztrófákra." A Rendelet azonban a tájékoztatás módjáról és gyakoriságáról nem szól. Nem kétséges, hogy e tájékoztatás során törekedni kell arra, hogy a lehető legtöbb, folyamatosan aktualizált adat nyilvánosságra kerüljön. Az Ön által kifogásolt gyakorlat azonban jogszabályt nem sért.

2. Beadványában Ön felveti azt a kérdést, hogy az OMSZ adatkezelési gyakorlata általánosságban megfelel-e a törvényeknek.

Az ügyben tájékoztatást kértem Merschich Ivántól, az OMSZ elnökétől, és dr. Erdey Györgytől, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium helyettes államtitkárától, akik egyetértettek abban, hogy az OMSZ feladat- és hatáskörét szabályozó Rendelet több, hatályos törvénnyel is ellentétes. Az Avtv. 2. § 4. pontja szerint "közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső adat".

Az Avtv. a közérdekű adatok közlésével kapcsolatban az előbbieken idézettekén túl kimondja:

"20. § (1) A közérdekű adat megismerésére irányuló kérelemnek az adatot kezelő szerv a kérelem tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül, közérthető formában tesz eleget. Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről annak tárolási módjától függetlenül - költségtérítés ellenében - a kérelmező másolatot kérhet.

(2) A kérelem megtagadásáról - annak indokaival együtt - 8 napon belül írásban értesíteni kell a kérelmezőt.

(3) A közérdekű adat közléséért az adatkezelő szerv vezetője - legfeljebb a közléssel kapcsolatban felmerült költség mértékéig - költségtérítést állapíthat meg. A kérelmező kérésére a költség összegét előre közölni kell."

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kötv.) 12. § (1) bekezdése szerint "mindenkinek joga van a környezetre vonatkozó tényeknek, adatoknak, így különösen a környezet állapotának, a környezetterhelés és a környezethasználat, a környezetszennyezés mértékének, a környezetvédelmi tevékenységeknek, terveknek és programoknak, valamint a környezet emberi egészségre gyakorolt hatásainak megismerésére."

A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi

LXXXI. törvény ugyancsak előírja a környezeti adatok nyilvánosságát, a környezeti adatok széles körének kérelem nélküli folyamatos közzétételét. Az Egyezmény néhány rendelkezése ugyan eltér a környezeti információk nyilvánosságát érintő, előbb idézett hazai törvényektől, ugyanakkor a 3. Cikk 6. pontja kimondja, hogy "ezen Egyezmény nem írja elő a környezeti ügyekben az információ hozzáférhetőségére, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban való részvételére és az igazságszolgáltatás igénybevételére vonatkozó, már létező jogosultságok csökkentését."

A Rendeletet sem az Avtv., sem a Kötv. elfogadását követően nem módosították, 3. §-ának (2) bekezdése ma is úgy szól, hogy a "a Szolgálat által gyűjtött és nyilvánosságra nem hozott meteorológiai adatokba való betekintés rendjét elnöke határozza meg"; a 6. § (4) bekezdése kimondja továbbá, hogy "a Szolgálat elnöke a Minisztériummal egyeztetve évente határozza meg a Szolgálat adatainak továbbfelhasználásáért fizetendő díjtételeket".

Az OMSZ adatközlési gyakorlatának vizsgálata ismét felveti azt a kérdést, hogy a jogalkotó sem az Avtv. elfogadásakor, sem azóta nem készített számítást arról, hogy az információs szabadság milyen költségekkel jár. A közfeladatot ellátó, ennél fogva az Avtv. hatálya alá tartozó hazai szervezetek közül nem az OMSZ az egyetlen, amelynek működését a költségvetés csupán részben biztosítja. Az OMSZ Rendeletben meghatározott állami feladatainak ellátásáról jelenleg - mintegy felerészben - saját bevételből kénytelen gondoskodni. Ez a helyzet kényszeríti arra, hogy figyelmen kívül hagyva az idézett törvényeket, a kezelésében lévő környezeti adatok közléséért a külön díjszabás alapján megállapított díjat kérje.

Részben e helyzet tarthatatlansága késztette a Minisztériumot és az OMSZ elnökét, hogy 2004-ben elkészítse a meteorológiai tevékenységet átfogóan szabályozó törvény koncepcióját, melynek egyik fontos célja a meglévő szabályok összhangjának megteremtése, és hozzáigazítása az új törvényi rendelkezésekhez. A Minisztérium tájékoztatása szerint a tervezetet 2005 első felében kívánja a tárca az Országgyűlés elé terjeszteni.

A meteorológiai tevékenység és ezen belül a meteorológiai adatok nyilvánosságának az Avtv.-vel, a Kötv.-vel és az Aarhusi Egyezménnyel összhangban történő szabályozásakor elengedhetetlennek tartom az OMSZ finanszírozására vonatkozó szabályok olyan módosítását, amely garantálja az információs szabadság érvényesülését. Ennek érdekében javaslattal fordulok a pénzügyminiszterhez, hogy az új szabályozás kialakításakor legyen tekintettel arra, hogy az OMSZ finanszírozása nem csupán pénzügy-technikai kérdés, és támogasson egy olyan megoldást, amely világosan elhatárolja az OMSZ közfeladatait a külön vállalkozás keretében végzett egyéb tevékenységtől, és gondoskodjék e közfeladatok ellátásának költségvetési finanszírozásáról.

Az ügy további fejleményeiről természetesen tájékoztatni fogom.

Budapest, 2004. december 20.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila

Ügyszám: 1584/A/2004-3.

Dr. Draskovics Tibor úrnak
miniszter

Pénzügyminisztérium

Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

A közelmúltban egy beadvány kapcsán ismételten vizsgálnom kellett az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) adatainak nyilvánosságát, a közérdekű adatokra vonatkozó adatkezelési gyakorlatát. A vizsgálat egyik megállapítása az volt, hogy az Országos Meteorológiai Szolgálat, valamint elnöke feladat- és hatásköréről szóló 12/1992. (IV. 23.) KTM rendeletnek (Rendelet) a meteorológiai adatok közzétételével kapcsolatos szabályai ellentétesek a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII., a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII., valamint a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi LXXXI. törvénnyel.

Az OMSZ elnökével, valamint a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium helyettes államtitkárával folytatott konzultációim rávilágítottak arra, hogy az ellentmondásokat nem lehet pusztán a Rendelet módosításával feloldani. A helyzet ugyanis az, hogy miközben a hivatkozott törvények alapján a meteorológiai adatok közérdekű adatok, és megismerésüket bárki számára biztosítani kell, mégpedig legfeljebb a közlésükkel kapcsolatban felmerült költségek megtérítése mellett - az OMSZ olyan költségvetési szerv, amelynek működését jelenleg a központi költségvetés csupán felerészben biztosítja. Az OMSZ működése ellehetetlenülne, ha a hivatkozott törvényeket betartva elesne az adatszolgáltatásokért megállapított díjaktól. A konzultációk során tájékoztatást kaptam arról, hogy előkészületben van az OMSZ működéséről szóló törvény. Álláspontom az, hogy a leendő törvénynek tekintettel kell lennie a hatályos törvényekre, nemzetközi szerződésekre, ehhez pedig elengedhetetlennek tartom az OMSZ finanszírozásának újragondolását, melyhez önmagában a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium javaslata nem elegendő.

Kérem Miniszter Urat, hogy a felvetett kérdésekkel kapcsolatos álláspontjáról tájékoztatni szíveskedjék. Magam és munkatársaim készen állunk a Pénzügyminisztérium és az érintett szervek szakértőivel való konzultációra.

Budapest, 2005. január 12.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila